

Наталія МЕДВІДЬ,

orcid.org/0000-0002-9251-3238

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(Глухів, Сумська область, Україна) *Medvedica@ukr.net*

Світлана ЦІНЬКО,

orcid.org/0000-0002-3350-5270

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(Глухів, Сумська область, Україна) *Lana_ts_1@ukr.net*

ТЕРМІНОСИСТЕМА СУЧАСНИХ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті проаналізовано терміносистему сучасних лінгвокультурологічних досліджень, основну увагу зосереджено на таких поняттях: «лінгвокультурема», «лінгвокультурний концепт», «концепт історико-культурної свідомості народу», «знак етнокультури», «культурема», «логоеністема» тощо, вказано на відмінності та подібності цих понять. З'ясовано їх термінологічний статус, уточнено дефініції понять «лінгвокультурема», «лінгвокультурний концепт».

Зауважено, що основною лінгвокультурологічною одиницею є лінгвокультурема, оскільки серед численних термінопонять її назва найточніше відображає взаємозв'язок мовно-культурних явищ, які є об'єктом дослідження лінгвокультурології. Паралельно з лінгвокультуремою на позначення поняття мовного знака культури вживаються й інші терміни: «знак етнокультури», «етнокультурний концепт», «мовний знак національної культури», «мовно-естетичний знак національної культури» тощо.

У визначенні дефініції лінгвокультуреми притримуємося семіотичного підходу, згідно з яким лінгвокультурема є лінгвістичним конструктом. Розмежовуючи поняття «лінгвокультурема» та «лінгвокультурний концепт», зазначаємо, що вони є одиницями різних рівнів свідомості людини, зокрема лінгвістичного та когнітивного, та співвідносяться між собою як часткове та загальне. Враховуючи диференційні ознаки понять, формуємо їх дефініції: лінгвокультурема – мовна одиниця, яка вербалізує загальнолюдську та національну інформацію про культурні цінності, реалії тощо; лінгвокультурний концепт – образ свідомості, що відображає культурно ціннісні фрагменти дійсності.

Чітке розуміння понять терміносистеми сучасної лінгвокультурології сприяє доречному використанню термінів у наукових дослідженнях, дає змогу систематизувати поняттєво-термінологічну систему лінгвокультурології та теоретичні положення про взаємозв'язок мови і культури.

Ключові слова: терміносистема, лінгвокультурема, лінгвокультурний концепт, концепт історико-культурної свідомості народу, знак етнокультури, культуřeма, логоеністема.

Nataliia MEDVID,

orcid.org/0000-0002-9251-3238

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language, Literature and Teaching Methods
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University
(Hlukhiv, Sumy region, Ukraine) *Medvedica@ukr.net*

Svitlana TSINKO,

orcid.org/0000-0002-3350-5270

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language, Literature and Teaching Methods
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University
(Hlukhiv, Sumy region, Ukraine) *Lana_ts_1@ukr.net*

TERMS SYSTEM OF MODERN LINGUISTIC AND CULTURAL STUDIES

The article analyzes the terminology of modern linguistic and cultural studies, focuses on the following concepts: "linguistic cultural term", "linguistic and cultural concept", "concept of people's historical and cultural consciousness",

“sign of ethnoculture”, “cultural term”, “logoepistema”, etc. and the similarities of these concepts. Their terminological status was clarified, the definitions of “linguistic cultural term”, “linguocultural concept” were specified.

It was noted that the main unit of the linguistic and cultural studies is a linguistic cultural term, because among the numerous terms, its name most accurately focuses on the relationship of the linguistic and cultural phenomena that are the research object of linguistic and cultural studies. Together with “linguistic cultural term”, the other terms are used: “sign of ethnoculture”, “ethnocultural concept”, “linguistic sign of national culture”, “linguistic and aesthetic sign of national culture” etc.

In defining linguistic cultural term the semiotic approach was followed, according to which linguistic cultural term is a linguistic construct behind the concept. Distinguishing between the notions of “linguistic cultural term” and “linguocultural concept” we note that they are units of different levels of human consciousness, in particular linguistic and cognitive, and relate to each other as partial and general. Taking into account the differential features of the notions, we formulated their definitions: linguistic cultural term is a linguistic unit that verbalizes universal and national information about cultural values, realities, etc. while linguocultural concept is an image of consciousness that reflects the culturally valuable fragments of the reality.

Clear understanding the notions of the terms system of modern linguistic cultural concept promotes the appropriate use of terms in the research, allows systematizing the conceptual terminological system of linguistic cultural concept, scientific ideas on the relationship between language and culture.

Key words: terms system, linguistic cultural term, linguistic cultural concept, concept of people’s historical and cultural consciousness, sign of ethnoculture, cultural term, logoepistema.

Постановка проблеми. Сучасна термінологічна система лінгвокультурології знаходиться на етапі формування, про що свідчать численні спроби дослідників знайти найбільш точні найменування для ключових понять. Насамперед вимагає чіткого окреслення базова одиниця дослідження, яка б синтезувала елементи мови й культури та стала основою поняттєво-термінологічного апарату дисципліни.

Інтерес учених до мовних категорій, в яких закладено культурно вагому інформацію, сприяв появі великої кількості нових термінопонять: «етнокультурознавча лексика», «слово з національно-культурним компонентом семантики», «культурема», «лінгвокультурема», «концепт», «лінгвокультурний концепт», «етнокультурний концепт», «знак етнокультури», «мовний знак національної культури», «мовно-естетичний знак національної культури», «культурно маркована одиниця», «національно-культурна одиниця», «логоепістема». Проте найменування термінів та їхні основні складники («знак», «одиниця», «концепт», «слово») не є еквівалентними, тому довільність вживання цих понять зумовлює змішування близьких за значенням або за мовною формою термінів.

Аналіз досліджень. Теоретичним основам лінгвокультурології присвячені праці як вітчизняних (В. Жайворонка, В. Кононенка, Л. Мацько, Т. Радзівської, О. Селіванової, М. Шевченко, О. Яковлевої), так і зарубіжних дослідників (Н. Арутюнової, В. Буряковської, А. Вежбицької, С. Воркачова, В. Воробйова, В. Карасика, С. Кошарної, В. Красних, В. Маслової, З. Попової, Г. Слишкіна, Ю. Степанова, В. Телії, В. Тхорика, Н. Фанян, О. Хроленка, В. Шаклеїна, О. Шейгал). У наукових розвідках визначаються пріоритетні напрями у вивченні взаємозалежності мови та культури, які сприяють поглибленому розумінню

полікультурності та цінності кожної національної мови й культури у світі (Медвідь, 2009: 1). Дискусійним залишається питання терміносистеми лінгвокультурології.

Мета статті – проаналізувати термінологічну систему сучасних лінгвокультурологічних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Основною одиницею лінгвокультурології В. Воробйов називає «лінгвокультурема», під якою розуміє «комплексну міжрівневу одиницю, що становить діалектичну єдність лінгвістичного та екстралінгвістичного змісту» (Воробйов, 1997: 44–45). У дефініції простежується погляд вченого на структуру лінгвокультуреми. Науковець вважає, що, на відміну від мовної одиниці, лінгвокультурема, окрім знака та лінгвістичного значення, має культурний смисл.

У вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці існують й інші наукові інтерпретації цього терміна, які подають Ф. Бацевич, К. Бусуріна, С. Прохорова, О. Селіванова, М. Шевченко та інші. Загалом можна виділити дві тенденції в підходах до визначення лінгвокультуреми: по-перше, як семіотичної одиниці, по-друге, як ментальної структури, що зумовлено відмінностями в розумінні поняття «мовна картина світу».

Прихильники семіотичного підходу до визначення лінгвокультуреми вказують на автономність мовної картини світу та її взаємозв’язок із концептуальною картиною світу. У такому контексті розглядає мовну картину світу О. Селіванова: «Мовна картина світу – це представлення предметів, явищ, фактів, ситуацій дійсності, ціннісних орієнтирів, життєвих стратегій і сценаріїв поведінки в мовних знаках, категоріях, явищах мовлення, що є семіотичним результатом концептуальної репрезентації в етносвідомості» (Селіванова, 2006: 365). Тому лінгвокультурема – складник мовної картини світу – розглядається

науковцями як лінгвістичний конструкт, за яким стоїть певна ментальна сутність.

У межах зазначеного аспекту С. Прохорова та М. Шевченко визначають лінгвокультурему як «мовну одиницю з національно-культурним компонентом семантики (безеквівалентну і фоново-конотативну лексику), «культуромістке» слово, яке несе у своїй семантичній структурі загальнозначущу інформацію, що стосується культур інших народів» (Прохорова, 1999: 4; Шевченко, 2002: 35). Науковці обмежують лінгвокультурему знаками лексичного рівня мови.

Розширює дефініцію лінгвокультури О. Селіванова. Вона розглядає лінгвокультурему не лише як одиницю мовної системи, а як базовий термін лінгвокультурології на позначення одиниці вербалізації культурного змісту. О. Селіванова акцентує на тому, що сукупність культурно маркованих знань та уявлень носіїв певної культури може бути виражена будь-яким мовним знаком – лексемою, словосполученням, реченням, текстом, який містить культурну інформацію (Селіванова, 2006: 303).

Схожі міркування висловлює Ф. Бацевич. Він розглядає лінгвокультурему як міжрівневу одиницю, яка акумулює як власне мовні утворення, так і тісно з ними пов'язане позамовне культурне середовище (Бацевич, 2007: 10).

Іншої думки дотримуються вчені, які розглядають мовну картину світу як складову частину концептуальної картини світу. Відповідно, лінгвокультурему вони визначають як різновид концепту. Зокрема, К. Бусуріна подає таке тлумачення терміна: «Лінгвокультура – особливий тип концепту, за допомогою якого здійснюється культурно зумовлена ціннісна категоризація дійсності в межах лінгвокультурної спільноти» (Бусуріна, 2004: 45). Під лінгвокультурною спільнотою дослідниця розуміє об'єднання людей за схожістю інваріативних колективних уявлень та усвідомленням своєї мовної та культурної єдності.

У дефініції лінгвокультури, поданій К. Бусуріною, простежується концептуальний підхід, який є поширеним у мовознавчій літературі. Проте необ'єктивним є ототожнення лінгвокультури і концепту, до якого вдається дослідниця, оскільки не кожна лінгвокультура є концептом.

Активно послуговуються науковці терміном «концепт» та визначають його основною одиницею лінгвокультурології. Як логіко-філософське поняття термін був запозичений із математичної логіки зарубіжними лінгвістами, які розглядали його як загальний ментальний зміст (Кошарная, 2003: 43).

Спробу розглядати концепт як науковий термін у мовознавстві започаткував російський лінг-

віст С. Аскольдов. Науковець визначає концепт як «мисленнєве утворення, що замінює людині у процесі думки невизначену кількість предметів того самого роду; як загальне родове поняття щодо конкретних видових понять одного класу» (Аскольдов, 1997: 269).

Нині існує значна кількість підходів до розуміння терміна «концепт». Під концептом розуміється, по-перше, значення (Лихачев, 1997) та «інваріант значення лексеми» (Рахилина, 2000), по-друге, усе те, що стосується поняття, і те, що робить його фактом культури, зокрема вихідна форма, стиснена до основних ознак змісту історія, сучасні асоціації, оцінки (Степанов, 1997), по-третє, етимон слова, «вихідна відмітка семантичного наповнення слова», слово-концепт, «ключове слово» (Вежбицкая, 2001), по-четверте, максимально абстрагована ідея «культурного предмета» (Красних, 2002).

Наведені дефініції, в яких концепт ототожнюється з поняттям, уявленням, значенням, смислом, етимомом чи словом, вказують на невизначеність його місця в мовній системі. Хоча за концептом усталилися типові ознаки, якими він вирізняється серед інших понять. Отже, концепт:

- є загальним найменуванням усіх різновидів мисленневих образів (З. Попова, Ю. Степанов);
- описує ментальну дійсність, тобто «гіпотетичне середовище мислення»; відображає уявлення людини про об'єктивну дійсність (С. Воркачов, В. Карасик, О. Кубрякова, Ю. Степанов);
- не лише мислиться, а й переживається (Ю. Степанов);
- має мовне вираження (А. Бабушкін, С. Воркачов, В. Карасик, В. Нерозняк).

Серед різновидів концепту виокремлюють когнітивний та лінгвокультурний (культурний), які науковці характеризують як базові терміни різних лінгвістичних наук – когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології – та вказують на потребу їхнього розмежування.

Поняття «когнітивний концепт» актуалізується в студіях С. Аскольдова, А. Бабушкіна, А. Залевської, О. Кубрякової, які зосереджують свою увагу на співвідношенні психологічних та лінгвістичних явищ, мисленневих утворень та засобів їх вербалізації, розглядають концепт «як дискретну одиницю колективної свідомості, яка відображає предмет реального чи ідеального світу та зберігає його вербальне вираження в національній пам'яті мови» (Бабушкін, 2000: 11).

Класичним тлумаченням когнітивного концепту залишається дефініція О. Кубрякової, за якою «концепт – це термін, який служить для

пояснення одиниць ментальних або психологічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, що відображає знання та досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, усєї картини світу, відображеної у психіці людини» (Кубрякова, 1996: 90).

Застосовуючи поняття «лінгвокультурний концепт», науковці (Н. Арутюнова, С. Воркачов, В. Карасик, В. Колесов, Г. Слишкін, Ю. Степанов, В. Телія) фокусують увагу на культурно ціннісних характеристиках мисленнево-чуттєвих образів та засобах їх вербалізації носіями мови. В енциклопедії української мови лінгвокультурний концепт розглядається як «одиниця колективної свідомості, культурно маркований зміст, що містить мовні та етнокультурні складники, уявлення, оцінки тощо» (Селіванова, 2006: 285). На відміну від когнітивного концепту, який вказує на найістотніші ознаки об'єкта, загальноприйнятою є тенденція розгляду лінгвокультурного концепту як багатовимірного ментального утворення, в якому виділяються емоційно-експресивні, естетичні, етнічно і культурно зумовлені складники. Підходи вчених до структури концепту містять розбіжності, що виявляються передусім у кількості компонентів та їхній інформаційній якості: В. Карасик – «ціннісний, образний, поняттєвий складники» (Карасик, 2002: 129), С. Ляпін виділяє «поняття», «образ», «дію» (Ляпін, 1997: 18) тощо.

І. Бугайова базовим поняттям лінгвокультурології пропонує вважати термін «культурема». Під культуремою вона розуміє «комплексну, стійку, постійно відтворювану в етнолінгвістичному соціумі структуру, яка, об'єднуючи у своєму змісті багатий соціальний та історичний досвід, відображає ціннісні орієнтири суспільства» (Бугаєва, 2007: 68). На її думку, лінгвокультурні концепти можуть бути культурами – одиницями національної культури, особливості яких знаходять відображення в мові та вербалізуються в мовленні в конкретних ситуаціях.

На нашу думку, культурему доцільніше розглядати як категорію культурології, під якою розуміється «цілеспрямовано побудована система артефактів, семантичний мікрокосм, багатовимірна ціннісно-нормативна цілісність, локалізована в певному полі культурних смислів» (Бачинин, 2005: 129), а також як конкретний культурно значущий об'єкт, явище, подія, вчинок людини та модель її реагування на дійсність, яка, відображаючись у мовній свідомості, вербалізується в мовній категорії – лінгвокультуремі.

В. Жайворонок на позначення основної лінгвокультурологічної одиниці вживає терміни «слова-концепти», «концепти історико-культурної свідомості народу», вважаючи їх не просто словами-знаками, а мовними одиницями, наповненими етнокультурним змістом, які функціонують в культурному контексті та позначені образністю та етносимволікою (Жайворонок, 2002: 51). Хоч інші дослідники, слідом за С. Аскольдовим, вважають нерелевантним ототожнення концепту з окремим словом (Аскольдов, 1997: 114), аргументуючи думку тим, що до того самого концепту можна апелювати за допомогою мовних одиниць різних рівнів: лексем, фразеологізмів, вільних словосполучень, речень, а в різних комунікативних контекстах та сама одиниця може стати способом апеляції до різних концептів.

А. Вежбицька оперує терміном «ключові слова культури» на позначення «слів, особливо важливих і показових для окремо взятої культури» (Вежбицькая, 2001: 35), що в її розумінні відповідає «концептам культури». Л. Іванова розмежовує названі А. Вежбицькою синонімічними поняття за їхніми основними ознаками. Відмінність термінів дослідниця вбачає в тому, що певна кількість концептів із незначними варіаціями функціонує в усіх культурах і їх частотність не є суттєвою, тоді як ключові слова специфічні для кожної національної культури, а їхня активність є основною класифікаційною характеристикою їх як ключових (Іванова, 2004: 4).

Термін «логоепістема» пропонують Н. Бурвікова, В. Костомаров. Під логоепістемою вони розглядають «знак, який потребує осмислення на двох рівнях – мови та культури» (Бурвікова, Костомаров, 2006: 48), адекватного розуміння, правильного в межах відповідної культури тлумачення смислу, який несуть артефакти, та орієнтування в мові та в тій інформації, яка зафіксована в ній.

У перекладі з латинської мови «логоепістема» означає «знання про слово». Мовознавці називають її різнорівневою одиницею і вважають, що акумульована логоепістемою культурна інформація може бути представлена не лише словом, а й будь-яким іншим знаком, відтворюваним у пам'яті, зокрема фразеологізмом, крилатим висловом, афоризмом, прислів'ям, приказкою, промовистим ім'ям, назвою, рядком із пісні, твору, штампом певної епохи, метафорою, кліше тощо, створюючи невідповідність між номінацією терміна та його дефініцією.

Висновки. Терміносистема сучасних лінгвокультурологічних досліджень охоплює значну кількість термінів, як власне лінгвістичних, так

і запозичених з інших суміжних та несуміжних наук, зокрема когнітології, культурології, лінгвокраїнознавства тощо. Серед них найпоширенішими термінами є такі: «лінгвокультурема», «концепт», «лінгвокультурний концепт», «логоєпістема». Оптимальним терміном є «лінгвокультурема», оскільки в його номінації міститься вказівка на взаємозв'язок мовно-культурних явищ, які є об'єктом розгляду лінгвокультурології. Культурему

та лінгвокультурний концепт зараховуємо до термінів лінгвокультурології, що тісно пов'язані з лінгвокультурею. Зокрема, культура як культурно ціннісний фрагмент дійсності вербалізується в мовному знакові – лінгвокультуремі, а лінгвокультурний концепт – як мисленнево-чуттєвий образ у свідомості людини, що пов'язує культурно ціннісний фрагмент дійсності – культуру – та формальне позначення його в мові – лінгвокультурему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аскольдов С. А. Концепт и слово. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста : антология* / под ред. В. Н. Нерознака. Москва : Academia, 1997. С. 268–280.
2. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж : ВГУ, 2000. 213 с.
3. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
4. Бачинин В. А. Культурема. *Культурология : энциклопедический словарь*. Санкт-Петербург : Из-во Михайлова В. А., 2005. С. 129.
5. Бугаева И. В. Праздники в России: концепт и культурема. *Инновации в исследованиях русского языка, литературы и культуры*. Пловдив, 2007. С. 68–73.
6. Бурвикова Н. Д., Костамаров В. Г. Воспроизводимые сочинения слов как лингвокогнитивная терминологическая проблема. *Филологические науки*. 2006. № 2. С. 45–53.
7. Бусурина Е. В. Лингвокультурема «дурак» в русской языковой картине мира : дис. ...канд. филол. наук : 10.02.01. Санкт-Петербург, 2004. 209 с.
8. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / пер. с англ. А. Д. Шмелева. Москва : Языки славянской культуры, 2001. 288 с.
9. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы) : монография. Москва : Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 1997. 331 с.
10. Жайворонок В. В. Проблема концептуальной картины світу та мовного її відображення. *Культура народов Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 51–53.
11. Иванова Л. П. Кавказ в русском языковом сознании XIX–XX столетий. Киев : Изд. Дом Дмитрия Бурого, 2004. 110 с.
12. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград, 2002. 168 с.
13. Кошарная С. А. Лингвокультурологическая реконструкция мифологического комплекса «человек – природа» в русской языковой картине мира : дис. ...доктора филол. наук : 10.02.01. Белгород, 2003. 467 с.
14. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія. Москва : Гнозис, 2002. 284 с.
15. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрат Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов / под общ. ред. Е. С. Кубряковой. Москва : МГУ, 1996. 245 с.
16. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста : антология* / под ред. проф. В. П. Нерознака. Москва : Academia, 1997. С. 280–287.
17. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению подхода. *Концепты : научные труды*. 1997. Вып. 1. С. 11–35.
18. Медвідь Н. С. Лінгвокультуремі в українській соціально-психологічній прозі першої половини ХХ ст. : автореф. дис. ...канд. філол. наук. Київ, 2004. 24 с.
19. Прохорова С. М. Национально-культурный компонент и когнитивная лингвистика. *Национально-культурный компонент в тексте и языке : материалы II Международной научной конференции 7–9 апр. 1999 г., Минск : в трех частях*. Минск : БГУ, 1999. Ч. 1. С. 4–7.
20. Рахилина Е. В. О тенденциях в развитии когнитивной семантики. *ИАН. Серия литературы и языка*. 2000. Т. 59. № 3. С. 3–14.
21. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. Київ, 2006. 716 с.
22. Степанов Ю. С. Константы : словарь русской культуры. Москва : Языки русской культуры, 1997. 824 с.
23. Шевченко М. В. Семантичний та текстотворчий потенціал лінгвокультурем в українському поетичному мовленні : дис. ...канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2002. 218 с.

REFERENCES

1. Askol'dov S. A. Kontsept i slovo [Concept and word]. *Russkaya slovesnost'. Ot teorii slovesnosti k strukture teksta : antologiya* / pod. red. V. N. Neroznaka. Moskva : Academia, 1997. P. 268–280 [in Russian].
2. Babushkin A. P. Tipy kontseptov v leksiko-frazeologicheskoy semantike yazyka [Types of concepts in the lexico-phraseological semantics of the language]. Voronezh : VGU, 2000. 213 p. [in Russian].
3. Batsevych F. S. Slovyk terminiv mizhkul'turnoyi komunikatsiyi [Dictionary of terms of intercultural communication]. Kyiv : Dovira, 2007. 205 p. [in Ukrainian].
4. Bachinin V. A. Kul'turema [Cultural term]. *Kul'turologiya : entsiklopedicheskiy slovar'*. Sankt-Peterburg : Iz-vo Mikhaylova V. A., 2005. P. 129 [in Russian].

5. Bugayeva I. V. Prazdniki v Rossii: kontsept i kul'turema [Holidays in Russia: concept and cultural terms]. Innovatsii v issledovaniyakh russkogo yazyka, literatury i kul'tury. Plovdiv, 2007. P. 68–73. [in Russian].
6. Burvikova N. D., Kostamarov V. G. Vosproizvodimyye sochitaniya slov kak lingvokognitivnaya terminologicheskaya problema [Reproducible word combinations as a linguo-cognitive terminological problem]. Filologicheskkiye nauki. 2006. № 2. P. 45–53 [in Russian].
7. Busurina Ye. V. Lingvokul'turema “durak” v russkoy yazykovoy kartine mira [Linguistic cultural term “fool” in the Russian language picture of the world] : diss. ...kand. filol. nauk : 10.02.01. Sankt-Peterburg, 2004. 209 p. [in Russian].
8. Vezhbitskaya A. Ponimaniye kul'tur cherez posredstvo klyuchevykh slov [Understanding cultures through key words] / per. s angl. A. D. Shmeleva. Moskva : Yazyki slavyanskoy kul'tury, 2001. 288 p. [in Russian].
9. Vorob'yev V. V. Lingvokul'turologiya (teoriya i metody) [Cultural linguistics (theory and methods)] : monografiya. Moskva : Izd-vo Ros. un-ta druzhby narodov, 1997. 331 p. [in Russian].
10. Zhayvoronok V. V. Problema kontseptual'noyi kartyny svitu ta movnoho ee vidobrazhennya [The problem of the conceptual picture of the world and its linguistic reflection]. Kul'tura narodiv Prychornomor'ya. 2002. № 32. P. 51–53 [in Ukrainian].
11. Ivanova L. P. Kavkaz v russkom yazykovom soznanii XIX–XX stoletiy [The Caucasus in the Russian language consciousness of the 19th – 20th centuries]. Kiyev : Izd. Dom Dmitriya Burago, 2004. 110 p. [in Russian].
12. Karasik V. I. YAzykovyy krug: lichnost', kontsepty, diskurs [Language environment: personality, concepts, discourse]. Volgograd, 2002. 168 p. [in Russian].
13. Kosharnaya S. A. Lingvokul'turologicheskaya rekonstruktsiya mifologicheskogo kompleksa “chelovek – priroda” v russkoy yazykovoy kartine mira [Linguocultural reconstruction of the mythological complex “man – nature” in the Russian linguistic picture of the world] : diss. ...doktora filol. nauk : 10.02.01. Belgorod, 2003. 467 p. [in Russian].
14. Krasnykh V. V. Etnopsikholingvistika i lingvokul'turologiya [Ethnopsycholinguistics and cultural linguistics]. Moskva : Gnozis, 2002. 284 p. [in Russian].
15. Kubryakova Ye. S., Dem'yankov V. Z., Pankrat Yu. G., Luzina L. G. Kratkiy slovar' kognitivnykh terminov [Brief dictionary of cognitive terms] / [pod obshch. red. Ye. S. Kubryakovoy]. Moskva : MGU, 1996. 245 p. [in Russian].
16. Likhachev D. S. Kontseptosfera russkogo yazyka [Concept sphere of the Russian language]. Russkaya slovesnost'. Ot teorii slovesnosti k strukture teksta : antologiya / [pod red. prof. V. P. Neroznyaka]. Moskva : Akademia, 1997. P. 280–287. [in Russian].
17. Lyapin S. Kh. Kontseptologiya: k stanovleniyu podkhoda [Conceptology: on becoming an approach]. Kontsepty : nauchnyye trudy. Arkhangel'sk, 1997. Vyp. 1. P. 11–35. [in Russian].
18. Medvid' N. S. Linhvokul'turemy v ukrayins'kiy sotsial'no-psykholohichnyy prozi pershoi poloviny KHKH st. : avtoref. dys. ...kand. filol. nauk. Kyiv, 2004. 24 p. [in Ukrainian].
19. Prokhorova S. M. Natsional'no-kul'turnyy komponent i kognitivnaya lingvistika [National-cultural component and cognitive linguistics]. Natsional'no-kul'turnyy komponent v tekste i yazyke : materialy II Mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsii 7–9 apr. 1999 g., Minsk : v trekh chastyakh. Minsk : BGU, 1999. Ch. 1. P. 4–7 [in Russian].
20. Rakhilina Ye. V. O tendentsiyakh v razvitii kognitivnoy semantiki [On trends in the development of cognitive semantics]. IAN. Seriya literatury i yazyka. 2000. T. 59. № 3. P. 3–14 [in Russian].
21. Selivanova O. O. Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediya [Modern linguistics: terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillya. Kyiv, 2006. 716 p. [in Ukrainian].
22. Stepanov Yu. S. Konstanty : slovar' russkoy kul'tury [Constants: a dictionary of the Russian culture]. Moskva : Yazyki russkoy kul'tury, 1997. 824 p. [in Russian].
23. Shevchenko M. V. Semantychnoho ta tekstotvorchyy Potentsial linhvokul'turem v Ukrayins'komu poetychna movlenni [Semantic and text creating potential of linguistic cultural term in the Ukrainian poetic speech] : dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv, 2002. 218 p. [in Ukrainian].